

Le Temps des Cerises *Le Te*

ΝΙΚΟΛΑ ΜΠΑΡΡΟ
Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ
ΚΕΡΑΣΙΩΝ

ΜΥΘΙΣ ΓΟΡΗΜΑ

ΝΙΚΟΛΑ ΜΠΙΑΡΡΟ

Η εποχή των κερασιών

Μυθιστόρημα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Βασιλική Κνήτου

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 317

Νικολά Μπαρρό, *Η εποχή των κερασιών*

Nicolas Barreau, *Das Lächeln der Frauen*

Μετάφραση: Βασιλική Κνήτου

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια-Διόρθωση: Γ.Δ. Αντωνόπουλος

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Φιλμ-Μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης

Copyright© Thiele Verlag, 2011

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2013

Πρώτη έκδοση στη γερμανική γλώσσα από τις εκδόσεις

Thiele Verlag, Μόναχο, 2012

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Δεκέμβριος 2014

KET 8716 ΚΕΠ 913/14

ISBN 978-960-16-5850-6

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Η τύχη είναι ένα κόκκινο πανωφόρι
με σκισμένη φόδρα.*

ΤΖΟΥΛΙΑΝ ΜΠΑΡΝΣ

Πέρυσι τον Νοέμβριο ένα βιβλίο μου έσωσε τη ζωή. Ξέρω πως τώρα ακούγεται απίστευτο. Κάποιοι ίσως θεωρήσουν υπερβολικό αυτό που λέω ή και μελοδραματικό. Κι όμως, έτσι ακριβώς συνέβη.

Δεν είναι πως σημάδεψε κάποιος την καρδιά μου κι η σφαίρα πήγε και καρφώθηκε με τρόπο θαυματουργό στις σελίδες ενός χοντρού, δερματόδεντου αντιτύπου των ποιημάτων του Μποντλαίρ, όπως βλέπουμε να γίνεται κάποιες φορές στις ταινίες. Η δική μου ζωή δεν είναι τόσο συναρπαστική.

Όχι, η χαζή μου η καρδιά είχε πληγωθεί ήδη από πιο πριν. Μια μέρα που φαινόταν ίδια με όλες τις άλλες.

Το θυμάμαι ακόμα με κάθε λεπτομέρεια. Οι τελευταίοι πελάτες του εστιατορίου –μια παρέα από φωνακλάδες Αμερικανούς, ένα διακριτικό ζευγάρι Γιαπωνέζων και δυο Γάλλοι που συζητούσαν παθιασμένα– κάθονταν όπως πάντα στα τραπέζια τους εδώ και κάμποση ώρα, και οι Αμερικανοί απολάμβαναν με πολλά «Ααα» και «Ωωω» ένα gâteau au chocolat.

Η Σουζέτ, αφού είχε σερβιριστεί και το επιδόρπιο, με ρώτησε όπως πάντα αν τη χρειάζομαι τίποτε άλλο κι ύστερα έφυγε βιαστική και χαρούμενη. Και

ο Ζακί ήταν κακόκεφος, όπως πάντα. Αυτήν τη φορά είχε οργιστεί με τις συνήθειες των ξένων όσον αφορά το φαγητό και γούρλωνε αγανακτισμένος τα μάτια του, καθώς έριχνε με κρότο τα άδεια πιάτα στο πλυντήριο.

«Αχ, les Américains! Δεν έχουν ιδέα από γαλλική κουζίνα – rien du tout!¹ Τρώνε πάντα και τη γαρνιτούρα – γιατί πρέπει να μαγειρεύω για βαρβάρους; Έτσι μου 'ρχεται ώρες ώρες να τα βροντήξω όλα κάτω και να φύγω. Μου χαλάνε τη διάθεση!»

Ξέλυσε την ποδιά του και φεύγοντας μου πέταξε γρυλίζοντας μια καληνύχτα, πριν ανέβει στο παλιό του ποδήλατο και εξαφανιστεί μες στην κρύα νύχτα. Ο Ζακί είναι καταπληκτικός μάγειρας και τον συμπαθώ πολύ, ακόμα κι όταν κουβαλάει επιδεικτικά την κατσουφιά του σαν καμιά κατσαρόλα με μπουγιαμπέσα. Ήταν μάγειρας στο Temps des Cerises,² ήδη από την εποχή που το μικρό εστιατόριο με τα κόκκινα και άσπρα καρό τραπεζομάντιλα, που ήταν λίγο πιο πέρα απ' το πολυσύχναστο βουλευβάρτο Σαιν Ζερμαίν, στην οδό Πρενσές, ανήκε ακόμα στον πατέρα μου. Του πατέρα μου του άρεσε πολύ το τραγούδι «Η εποχή των κερασιών», που είναι τόσο ωραία και τόσο γρήγορα περνάει, αυτό το τραγούδι που αποτελεί μια κατάφαση στη ζωή όντας και κάπως μελαγχολικό συνάμα και που μιλάει για τους ερωτευμένους που βρίσκουν ο ένας τον άλλο για να χα-

¹ «Καθόλου». Γαλλικά στο πρωτότυπο. [Όλες οι υποσημειώσεις είναι της μεταφράστριάς.]

² «Η Εποχή των Κερασιών». Γαλλικά στο πρωτότυπο.

θούν ξανά. Και παρόλο που η αριστερά στη Γαλλία διάλεξε αργότερα αυτό το παλιό τραγούδι ως ανεπίσημο ύμνο της, ως σύμβολο του νέου ξεκινήματος και της προόδου, εγώ πιστεύω πως ο πραγματικός λόγος που ο πατέρας μου ονόμασε έτσι το εστιατόριό του δεν είχε τόσο να κάνει με τη διάθεσή του να αποτίσει φόρο τιμής στην Κομμούνα του Παρισιού, όσο με εντελώς προσωπικές του αναμνήσεις.

Αυτό είναι το μέρος όπου μεγάλωσα, κι όταν γύριζα μετά το σχολείο και καθόμουν με τα τετράδιά μου στην κουζίνα, ανάμεσα σε κατσαρόλες που κόχλαζαν και τηγάνια που τσιτσίριζαν, περιτριγυρισμένη από αμέτρητες και πολλά υποσχόμενες μυρωδιές, μπορούσα να είμαι πάντα σίγουρη πως ο Ζακί θα είχε για μένα κάποια μικρή λιχουδιά.

Ο Ζακί, που το όνομά του στην πραγματικότητα είναι Ζακ Ογκύστ Μπερτό, κατάγεται από τη Νορμανδία, από κει που μπορεί κανείς ν' αφήσει το βλέμμα του να πλανηθεί ως την άκρη του ορίζοντα, όπου ο αέρας μυρίζει αλάτι και η απέραντη θάλασσα, που πάνω της παιχνιδίζουν αδιάκοπα ο άνεμος και τα σύννεφα, δεν εμποδίζει το βλέμμα να ταξιδέψει. Πάντα με διαβεβαίωνε –κάμποσες φορές μέσα στη μέρα– πως του άρεσε πολύ να κοιτάζει μακριά, πολύ μακριά! Κατά καιρούς το Παρίσι τού φαινόταν στενάχωρο και φασαριόζικο, και τότε τον έπιανε και πάλι η νοσταλγία για τις ακτές.

«Όταν κάποιος έχει οσφρανθεί έστω και μια φορά τη μυρωδιά της Κοτ Φλερί, πώς μπορεί έπειτα να νιώσει καλά μες στα καυσαέρια του Παρισιού – για πες μου;»

Ανέμιζε το χασαπομάχαιρο και με κοιτούσε επιτιμητικά με τα μεγάλα καστανά του μάτια, πριν απομακρύνει με μίαν ανυπόμονη κίνηση από το μέτωπό του τα σκούρα του μαλλιά, που με το πέρασμα των χρόνων στολίζονται από ολοένα και περισσότερες ασημένιες πινελιές – πράγμα που παρακολουθώ με μια κάποια συγκίνηση.

Είχαν περάσει ήδη κάμποσα χρόνια από τότε που αυτός ο γεροδεμένος άντρας με τα μεγάλα χέρια είχε δείξει σ' ένα δεκατετράχρονο κορίτσι με μακριές σκουρόξανθες πλεξίδες πώς φτιάχνει κανείς την τέλεια κρεμ μπρυλέ. Αυτό ήταν το πρώτο πιάτο με το οποίο εντυπωσίαζα τις φιλενάδες μου.

Ο Ζακί δεν είναι βέβαια ένας οποιοσδήποτε μάγεις. Όταν ήταν νέος είχε δουλέψει στο διάσημο Φερμ Σαιν Σιμεόν, στην Ονφλέρ, τη μικρή πόλη στον Ατλαντικό μ' αυτό το τόσο ιδιαίτερο φως – μέρος στο οποίο κατέφευγαν ζωγράφοι και λοιποί καλλιτέχνες. «Εκεί υπήρχε περισσότερο στιλ, αγαπημένη μου Ορελί».

Αλλά όσο και να κατσούφιαζε ο Ζακί –το σκέφτομαι και κρυφοχαμογελώ–, ξέρω πως εμένα δε θα μ' άφηγε ποτέ στα κρύα του λουτρού. Κι έτσι είχαν τα πράγματα εκείνον τον περασμένο Νοέμβρη, τότε που ο ουρανός πάνω απ' το Παρίσι ήταν άσπρος σαν το γάλα κι οι άνθρωποι, με τα μάλλινα κασκόλ τους, διέσχιζαν βιαστικοί τους δρόμους. Ένας Νοέμβρης που ήταν πιο κρύος από κάθε άλλον που έχω ζήσει στο Παρίσι – ή μήπως απλώς μου φαινόταν έτσι;

Λίγες βδομάδες νωρίτερα είχε πεθάνει ο πατέρας μου. Έτσι απλά, δίχως καμία προειδοποίηση, η καρ-

διά του αποφάσισε μια μέρα να πάψει να χτυπά. Τον βρήκε ο Ζακί απόγευμα, την ώρα που πήγε να ανοίξει το μαγαζί.

Ο πατέρας μου κειτόταν γαλήνιος στο πάτωμα – ανάμεσα σε φρέσκα λαχανικά, αρνίσια μπούτια, χτένια και χορταρικά, που είχε αγοράσει το ίδιο εκείνο πρωινό απ’ τη λαϊκή.

Κι άφησε σ’ εμένα το εστιατόριό του, τη συνταγή για το περίφημο menu d’amour του, με το οποίο υποτίθεται πως είχε κερδίσει πριν από πολλά χρόνια την αγάπη της μητέρας μου (εκείνη πέθανε όταν ήμουν ακόμα πολύ μικρή, κι έτσι δε θα μάθω ποτέ αν έλεγε ψέματα ή όχι), και μερικές έξυπνες ρήσεις όσον αφορά τη ζωή. Ήταν εξήντα οχτώ χρονών και μου φάνηκε πολύ νωρίς για να πεθάνει. Αλλά οι άνθρωποι που αγαπάμε πεθαίνουν πάντα πολύ νωρίς –έτσι δεν είναι;–, άσχετα με την ηλικία τους.

«Τα χρόνια δεν έχουν καμία σημασία. Μόνο τα γεγονότα που συμβαίνουν κατά τη διάρκειά τους» είχε πει ο πατέρας μου μια φορά, καθώς άφηγε λίγα τριαντάφυλλα στον τάφο της μάνας μου.

Εκείνο το φθινόπωρο, λοιπόν, που κάπως άτολμα αλλά κι αποφασισμένη συνάμα άρχισα να βαδίζω στα χνάρια του, συνειδητοποίησα έξαφνα πως από κει και πέρα θα ήμουν σχεδόν ολομόναχη στον κόσμο.

Ευτυχώς, όμως, είχα τον Κλοντ. Ο Κλοντ εργαζόταν ως σκηνογράφος για το θέατρο, και το τεράστιο τραπέζι που βρισκόταν μπροστά απ’ το παράθυρο στο μικρό του ατελιέ στη συνοικία της Βαστίλλης ήταν πάντα γεμάτο σχέδια και μικρές μακέτες από χαρ-

τόνι. Όποτε του ανέθεταν καμιά πιο μεγάλη παραγγελία, χανόταν για λίγες μέρες. «Την επόμενη βδομάδα δε θα είμαι εύκαιρος» μου είχε πει εκείνη τη φορά κι εγώ έπρεπε να το πάρω απόφαση και να δεχτώ πως όντως δε θα μου απαντούσε στο τηλέφωνο ούτε θα μου άνοιγε την πόρτα, όσο δυνατά κι αν χτυπούσα. Μετά από λίγο καιρό είχε επιστρέψει και πάλι, σαν να μη συνέβαινε τίποτα. Έλαμπε στον ουρανό μου σαν ουράνιο τόξο, άπιαστο κι υπέροχο συνάμα, με φιλούσε παθιασμένα στα χείλη, με έλεγε «μικρή μου», κι ο ήλιος έπαιζε κρυφτό μες στα σγουρά ξανθά του μαλλιά.

Ύστερα με πήρε απ' το χέρι, με τράβηξε μαζί του και μου έδειξε τα σχέδιά του, με βλέμμα όλο προσδοκία.

Δεν έπρεπε να πω λέξη.

Μια φορά, λίγους μόλις μήνες μετά τη γνωριμία μας, είχα κάνει το λάθος να εκφράσω χαλαρά τη γνώμη μου και, σκύβοντας πάνω απ' τη δουλειά του, να πω φωναχτά τις σκέψεις μου ως προς το τι θα μπορούσε να διορθώσει. Ο Κλοντ έμεινε αρχικά να με κοιτάζει εμβρόντητος, με τα γαλάζια του μάτια τόσο γουρλωμένα, που θαρρείς και θα πετάγονταν έξω απ' τις κόχες τους, κι ύστερα, με μία και μόνο απότομη κίνηση του χεριού του σάρωσε το γραφείο του αδειάζοντάς το απ' ό,τι υπήρχε πάνω. Μπογιές, μολύβια, χαρτιά, ποτήρια, πινέλα και μικρά κομμάτια από χαρτόνι βρέθηκαν να στροβιλίζονται στον αέρα σαν χαρτοπόλεμος, και η μακέτα του, εκείνο το τόσο προσεκτικά δουλεμένο μοντέλο των σκηνικών για το Όνειρο θερινής νυκτός του Σαίξπηρ, έσπασε σε χίλια κομμάτια.

Από τότε είχα μάθει να κρατάω για τον εαυτό μου τις όποιες παρατηρήσεις μου.

Ο Κλοντ ήταν πολύ παρορμητικός, πολύ άστατος όσον αφορά τη διάθεσή του, πολύ τρυφερός και πολύ ιδιαίτερος. Όλα πάνω του ήταν στον υπερθετικό βαθμό και φαινόταν να μην έχει καμία σχέση μ' αυτό που λέμε χρυσή μετριότητα.

Εκείνη την εποχή ήμασταν περίπου δυο χρόνια μαζί και δε μου είχε περάσει ποτέ από το μυαλό να αναρωτηθώ για την πορεία της σχέσης μου μ' εκείνον τον περίπλοκο και ιδιόρρυθμο άνθρωπο. Στο κάτω κάτω, αν κοίταζε κανείς προσεκτικά, θα διαπίστωνε πως ο καθένας απ' τους δυο μας είχε τις δικές του ιδιορρυθμίες, τις ευαισθησίες και τις λόξεις του. Υπάρχουν πράγματα που κάνουμε και άλλα που δε θα κάναμε ποτέ, παρά μόνο κάτω από πολύ συγκεκριμένες συνθήκες. Πράγματα που κάνουν τους άλλους να γελούν, να κουνάνε το κεφάλι και να απορούν.

Παράξενα πράγματα, που ανήκουν μόνο σ' εμάς.

Εγώ, για παράδειγμα, συλλέγω σκέψεις. Στην κρεβατοκάμαρά μου υπάρχει ένας τοίχος με πολύχρωμα χαρτάκια γεμάτα σκέψεις που έχω καταγράψει, προκειμένου να μην τις ξεχάσω ποτέ – οι σκέψεις είναι εύθραυστες, παροδικές και εύκολα χάνονται. Ιδέες από συζητήσεις που κρυφάκουσα σε κάποια καφετέρια, σχετικά με τις τελετουργίες και το γιατί είναι τόσο σημαντικές, σκέψεις για τα φιλιά που ανταλλάσσουν οι ερωτευμένοι στα πάρκα τις νύχτες, για ζητήματα της καρδιάς και για δωμάτια ξενοδοχείων, για χέρια, για παγκάκια στον κήπο, για φωτογραφίες, για τα μυστικά και τις συνθήκες υπό τις

οποίες μπορεί κανείς να τα προδώσει, για το φως που παιχνιδίζει στα δέντρα, για τον χρόνο κι εκείνες τις φορές που μοιάζει να σταματάει.

Οι μικρές μου σημειώσεις μένουν κολλημένες εκεί, πάνω στην ανοιχτόχρωμη ταπετσαρία, σαν τροπικές πεταλούδες, στιγμές παγιδευμένες, που δεν εξυπηρετούν κανέναν άλλο σκοπό πέρα απ' το να μένουν κοντά μου, κι όποτε ανοίγω την μπαλκονόπορτα και το αεράκι μπαίνει μες στο δωμάτιο και τις χαϊδεύει, τρέμουν ελαφρά σαν να θέλουν να πετάξουν μακριά.

«Τι είναι αυτό;» με είχε ρωτήσει ο Κλοντ σηκώνοντας τα φρύδια του την πρώτη φορά που είδε τη συλλογή μου μ' αυτές τις παράδοξες πεταλούδες. Έμεινε να στέκεται μπροστά στον τοίχο και διάβασε όλο ενδιαφέρον μερικές απ' τις σημειώσεις μου. «Θέλεις να γράψεις βιβλίο;»

Κοκκίνισα μεμιάς και έγνεφα αρνητικά με το κεφάλι.

«Για όνομα του Θεού, όχι! Το κάνω απλώς επειδή...» – το σκέφτηκα για μια στιγμή, αλλά μη βρίσκοντας καμία δικαιολογία που να είναι στ' αλήθεια πειστική, συνέχισα: «...ξέρεις τώρα, το κάνω έτσι απλά επειδή μ' αρέσει. Δίχως κανέναν συγκεκριμένο λόγο. Όπως άλλοι άνθρωποι βγάζουν φωτογραφίες».

«Μήπως, λέω μήπως, σου έχει στρίψει λιγάκι, ma petite;»³ με ρώτησε τότε ο Κλοντ, βάζοντας το χέρι του κάτω από τη φούστα μου. «Δεν πειράζει, ξέρεις, δεν πειράζει καθόλου, κι εγώ άλλωστε είμαι λίγο

³ «Μικρή μου». Γαλλικά στο πρωτότυπο.

τρελός...» –τα χείλη του χάριδεψαν τον λαιμό μου κι εγώ ένιωσα να παίρνω φωτιά– «...τρελός για σένα».

Λίγο αργότερα ήμασταν ξαπλωμένοι στο κρεβάτι, εγώ με τα μαλλιά υπέροχα ανακατεμένα, ενώ ο ήλιος έλαμπε περνώντας απ' τις μισόκλειστες κουρτίνες και ζωγράφιζε μικρές κηλίδες που τρεμόπαιζαν πάνω στο ξύλινο πάτωμα – με λίγα λόγια θα μπορούσα να κολλήσω άλλο ένα χαρτάκι στον τοίχο μου που να λέει για τον «έρωτα το απομεσήμερο». Αλλά δεν το έκανα.

Ο Κλοντ πεινούσε κι έφτιαξα ομελέτα και για τους δυο μας. Τότε εκείνος είπε πως ένα κορίτσι που ήξερε να φτιάχνει τέτοια ομελέτα μπορούσε να επιτρέψει στον εαυτό του κάθε είδους λόξα. Α, κι εδώ πρέπει να σας πω κάτι ακόμα:

Κάθε φορά που νιώθω δυστυχισμένη ή αναστατωμένη για κάποιο λόγο, πάω κι αγοράζω λουλούδια. Εννοείται πως τα λουλούδια μού αρέσουν κι όταν είμαι ευτυχισμένη, αλλά τις μέρες που όλα πάνε στραβά τα λουλούδια είναι για μένα κάτι σαν η αρχή μιας νέας τάξης, αίσθηση καλοδεχούμενη, ότι κι αν είναι αυτό που έχει συμβεί.

Βάζω λίγες γαλάζιες καμπανούλες στο ανθοδοχείο μου κι όλα πάνε καλύτερα. Φυτεύω λουλούδια στο ψηλό πέτρινο μπαλκόνι μου, που βλέπει προς την αυλή, κι έχω μεμιάς την αίσθηση πως κάνω κάτι γεμάτο νόημα. Παύω να σκέφτομαι οτιδήποτε άλλο – ξετυλίγω το εφημεριδόχαρτο, βγάζω προσεκτικά τα φυτά από τα πλαστικά τους δοχεία και τα τοποθετώ στις γλάστρες. Όταν βάζω τα δάχτυλά μου στο υγρό χώμα κι αρχίζω να το σκαλίζω, όλα φαντάζουν μεμιάς

εύκολα – η λύπη μου νικιέται από ένα πλήθος τριαντάφυλλα, ορτανσίες και γλυσίνες.

Δε μου αρέσουν οι αλλαγές στη ζωή μου. Παίρνω πάντα τον ίδιο δρόμο όποτε πάω στη δουλειά, και στον Κεραμεικό⁴ κάθομαι πάντα σ' ένα συγκεκριμένο παγκάκι, που κρυφά μέσα μου το θεωρώ δικό μου.

Και όταν ανεβαίνω κάποια σκάλα στα σκοτεινά, δε στρέφομαι ποτέ μα ποτέ πίσω, γιατί έχω την απροσδιόριστη αίσθηση πως κάτι παραμονεύει εκεί πέρα, έτοιμο να με αρπάξει με το που θα στρέψω το βλέμμα να το δω.

Αυτό με τη σκάλα, παρεμπιπτόντως, δεν το έχω πει ποτέ σε κανέναν, ούτε καν στον Κλοντ. Θαρρώ, όμως, πως κι αυτός εκείνη την εποχή δε μου είχε πει τα πάντα για τον εαυτό του.

Κατά τη διάρκεια της μέρας παίρναμε ο καθένας τον δρόμο του. Και δεν ήξερα πάντα με ακρίβεια τι έκανε ο Κλοντ τα βράδια, όταν εγώ δούλευα στο εστιατόριο. Ίσως και να μην ήθελα να ξέρω. Τις νύχτες, όμως, όταν η μοναξιά άπλωνε τα πέπλα της πάνω απ' το Παρίσι, όταν και τα τελευταία μπαρ έκλειναν και οι λιγοστοί ξενύχτηδες βιάδιζαν τουρτουρίζοντας στους δρόμους, εγώ ήμουν γερμένη στην αγκαλιά του και ένιωθα ασφαλής.

Εκείνο το βράδυ, λοιπόν, καθώς έσβηνα τα φώτα στο εστιατόριο και έπαιρνα τον δρόμο για το σπίτι κρα-

⁴ Οι Κήποι του Κεραμεικού (Jardin des Tuileries) περικλείονται από το Μουσείο του Λούβρου (ανατολικά), τον Σηκουάνα (νότια), την Place de la Concorde (δυτικά) και την οδό Ριβολί (βόρεια).

τώντας ένα κουτί μακαρόν με βατόμουρο, δεν είχα δισταθανθεί ακόμα πως το διαμέρισμά μου θα ήταν το ίδιο άδειο όπως και το εστιατόριό μου. Γιατί, όπως ήδη είπα, δεν ήταν παρά μια μέρα σαν όλες τις άλλες.

Μόνο που ο Κλοντ, με τρεις μόλις προτάσεις, είχε φύγει απ' τη ζωή μου για πάντα.

Όταν ξύπνησα την άλλη μέρα το πρωί, ήξερα πως κάτι δεν πήγαινε καλά. Δυστυχώς δεν ανήκω στην κατηγορία των ανθρώπων που ξυπνούν εύκολα και αμέσως, οπότε ήταν μάλλον μια παράξενη, απροσδιόριστη δυσφορία αυτό που ένιωσα αρχικά παρά η αναστάτωση που προκαλεί κάποια συγκεκριμένη σκέψη που σου έρχεται στον νου. Έμεινα ξαπλωμένη στα απαλά μαξιλάρια που μύριζαν λεβάντα ν' ακούω τους πνιχτούς ήχους της αυλής που έρχονταν απέξω. Το κλάμα ενός παιδιού, την καθησυχαστική φωνή μιας μάνας, βαριά βήματα που απομακρύνονταν σιγά σιγά, την αυλόπορτα που έκλεισε τρίζοντας. Ανοιγόκλεισα τα μάτια μου και γύρισα στο πλάι. Μισοκοιμισμένη ακόμα άπλωσα το χέρι γυρεύοντας να βρω κάτι που δεν ήταν πια εκεί.

«Κλοντ;» μουρμούρισα.

Και τότε ήρθε στον νου μου η σκέψη. Ο Κλοντ με είχε αφήσει!

Αυτό που την προηγούμενη νύχτα φαινόταν ακόμα με έναν περίεργο τρόπο να μην είναι αληθινό και που ύστερα από κάμποσα ποτήρια κόκκινο κρασί φάνταζε τόσο απίθανο που θα μπορούσα και να το είχα ονειρευτεί, με το ξεκίνημα εκείνης της γκριζας μέρας του Νοέμβρη πήρε πια τις διαστάσεις του

αμετάκλητου. Έμεινα ακίνητη εκεί, στο κρεβάτι, με τ' αυτιά τεντωμένα, αλλά τίποτα δεν ακουγόταν μες στο διαμέρισμα. Κανένας θόρυβος απ' την κουζίνα. Κανείς δεν πάλευε με τα μεγάλα σκούρα μπλε φλιτζάνια, βρίζοντας χαμηλόφωνα, επειδή είχε παραβράσει το γάλα. Καμιά μυρωδιά από καφέ, που να διώχνει μακριά τη νύστα. Ούτε το ελαφρύ βουητό της ηλεκτρικής μηχανής του ξυρίσματος. Ούτε λέξη καμιά.

Έστρεψα το κεφάλι και κοίταξα προς την μπαλκονόπορτα – οι λεπτές άσπρες κουρτίνες δεν ήταν κλειστές και το κρύο πρωινό έσπρωχνε, θαρρείς, τα τζάμια για να μπει μέσα. Τυλίχτηκα ακόμα πιο καλά με την κουβέρτα κι άρχισα να σκέφτομαι την περασμένη βραδιά, και συγκεκριμένα τη στιγμή που κρατώντας τα μακαρόν είχα μπει, εντελώς ανίδεη, στο άδειο, σκοτεινό διαμέρισμα.

Μόνο το φως της κουζίνας ήταν αναμμένο, κι είχα μείνει για λίγο να στέκομαι, δίχως να καταλαβαίνω, κοιτώντας αυτή τη μοναχική νεκρή φύση, που απλωνόταν μπροστά μου κάτω απ' το φως που έριχνε το σκούρο μεταλλικό φωτιστικό.

Ένα χειρόγραφο γράμμα βρισκόταν ανοιχτό πάνω στο ψηλό τραπέζι της κουζίνας κι από πάνω του το βάζο με τη μαρμελάδα βερίκοκο που είχε απλώσει το ίδιο εκείνο πρωί στα κρουασάν του ο Κλοντ. Μια πιατέλα με φρούτα, ένα μισοκαμένο κερί. Δύο πάνινες πετσέτες, που ήταν απρόσεχτα τυλιγμένες η μια δίπλα στην άλλη, περασμένες στα δαχτυλίδια τους.

Ο Κλοντ δε μου έγγραφε ποτέ, ούτε καν κάποιο

σημείωμα. Είχε μία έμμομη σχέση με το κινητό του τηλέφωνο κι όποτε άλλαζαν τα σχέδιά του μου τηλεφώνουσε ή μου έστελνε κανένα μήνυμα.

«Κλοντ;» φώναξα κι ήλπιζα ακόμα πως θα έπαιρνα κάποια απάντηση, αλλά γρήγορα ήρθε και μ' άδραξε το κρύο χέρι του φόβου. Άφησα τα χέρια μου να πέσουν, τα μακαρόν γλίστρησαν έξω απ' το κουτί και σκορπίστηκαν, σαν σε αργή κίνηση, στο πάτωμα. Ένωσα να ζαλίζομαι λιγάκι. Κάθισα σε μία απ' τις τέσσερις ξύλινες καρέκλες και τράβηξα προς το μέρος μου τη σελίδα το χαρτί αργά και προσεκτικά – πολύ προσεκτικά, λες κι έτσι μπορούσε ν' αλλάξει κάτι.

Διάβασα ξανά και ξανά εκείνα τα λιγοστά λόγια που είχε γράψει ο Κλοντ στο χαρτί με τα μεγάλα, πλαγιαστά του γράμματα, και στο τέλος νόμιζα πως άκουγα στ' αυτιά μου τη βραχνή του φωνή, σαν ψίθυρο μέσα στη νύχτα:

Ορελί,

γνώρισα τη γυναίκα της ζωής μου. Λυπάμαι που έπρεπε να γίνει τώρα, αλλά όπως και να 'χει κάποια στιγμή θα συνέβαινε.

Να προσέχεις τον εαυτό σου.

Κλοντ

Στην αρχή έμεινα να κάθομαι σαν μαρμαρωμένη στην καρέκλα. Μόνο η καρδιά μου χτυπούσε σαν τρελή. Έτσι ένιωθε λοιπόν κανείς όταν έχανε τη γη κάτω απ' τα πόδια του. Την προηγούμενη μέρα ο Κλοντ με είχε αποχαιρετήσει στον διάδρομο μ' ένα φιλί που μου είχε φανεί ιδιαίτερα τρυφερό. Δεν ήξε-

ρα τότε πως ήταν το φιλί της προδοσίας. Ένα ψέμα! Τι άθλιος τρόπος να φύγει κανείς απ' τη ζωή σου!

Σ' ένα ξέσπασμα ανήμπορης οργής, τσαλάκωσα το χαρτί και το πέταξα σε μια γωνιά. Λίγες στιγμές αργότερα βρέθηκα καθισμένη καταγής, κλαίγοντας με λυγμούς, να προσπαθώ να ισιώσω εκείνη τη σελίδα. Ήπια ένα ποτήρι κόκκινο κρασί κι ύστερα άλλο ένα. Πήρα το κινητό απ' την τσάντα μου κι άρχισα να καλώ τον Κλοντ ξανά και ξανά. Του άφησα άπειρα μηνύματα, ανακατεύοντας τα απελπισμένα παρακαλετά μου με άγριες βρισιές. Περιπατούσα πέρα δώθε μέσα στο διαμέρισμα, ήπια άλλη μια γουλιά κρασί για να πάρω κουράγιο κι ύστερα άφησα άλλο ένα μήνυμα, τσιρίζοντάς του στο ακουστικό να μου τηλεφωνήσει αμέσως. Θαρρώ πως θα πρέπει να έκανα γύρω στις είκοσι πέντε απόπειρες να επικοινωνήσω μαζί του, πριν συνειδητοποιήσω, μ' εκείνη την ασαφή διαύγεια που σου χαρίζει πότε πότε το αλκοόλ, ότι οι προσπάθειές μου θα έμεναν δίχως αποτέλεσμα. Ο Κλοντ βρισκόταν ήδη έτη φωτός μακριά και τα λόγια μου δεν μπορούσαν πια να τον φτάσουν.

Με πονούσε το κεφάλι μου. Σηκώθηκα και με το κοντό μου νυχτικό –στην πραγματικότητα ήταν το ριγέ άσπρο-μπλε σακάκι της τεράστιας πιτζάμας του Κλοντ, που κάπως είχα καταφέρει να φορέσω την προηγούμενη νύχτα– άρχισα να βαδίζω μες στο σπίτι σαν τον υπνοβάτη.

Η πόρτα του μπάνιου ήταν ανοιχτή. Άφησα το βλέμμα μου να πλανηθεί ένα γύρο για να βεβαιωθώ. Η ξυριστική μηχανή είχε εξαφανιστεί, όπως επίσης η

οδοντόβουρτσά του και η κολόνια Άραμις που πάντα φορούσε.

Από το καθιστικό έλειπε η κασμιρένια κουβέρτα που του είχα χαρίσει στα γενέθλιά του και το σκούρο του πουλόβερ δεν κρεμόταν πια ριγμένο άτσαλα στην καρέκλα ως συνήθως. Το αδιάβροχό του είχε εξαφανιστεί απ' την κρεμάστρα, στ' αριστερά της πόρτας. Άνοιξα διάπλατα την ντουλάπα που υπήρχε στον διάδρομο. Κάτι άδειες κρεμάστρες, που κουδούνισαν ελαφρά χτυπώντας μεταξύ τους. Όλα άδεια. Ο Κλοντ είχε θυμηθεί ως και τις κάλτσες που ήταν στο κάτω κάτω συρτάρι. Θα πρέπει να είχε σχεδιάσει πολύ προσεκτικά την αποχώρησή του, κι εγώ βρέθηκα να αναρωτιέμαι πώς ήταν δυνατόν να μην έχω προσέξει τίποτα – απολύτως τίποτα, ότι σκόπευε να φύγει. Ότι είχε ερωτευτεί κάποιαν άλλη. Ότι φιλούσε ήδη μιαν άλλη γυναίκα, την ώρα που φιλούσε εμένα.

Στον ψηλό καθρέφτη με τη χρυσή κορνίζα, που κρεμόταν πάνω απ' το κομό στον διάδρομο, καθρεφτιζόταν το ωχρό, κλαμένο μου πρόσωπο, ίδιο χλωμό φεγγάρι τριγυρισμένο από τρεμάμενα σκουρόξανθα κύματα. Τα μακριά μου μαλλιά, με τη χωρίστρα στη μέση, ήταν ανακατεμένα όπως μετά από μια νύχτα έρωτα – μόνο που εκείνη η συγκεκριμένη νύχτα δε μου είχε επιφυλάξει παθιασμένα αγκαλιάσματα και φιθυριστούς όρκους. «Τα μαλλιά σου είναι σαν της πριγκίπισσας του παραμυθιού» μου είχε πει κάποτε ο Κλοντ. «Είσαι η Τιτάνιά μου».

Γέλασα πικρά μ' αυτή την ανάμνηση, πήγα όσο πιο κοντά μπορούσα στον καθρέφτη και άρχισα να με παρατηρώ με το παγωμένο βλέμμα του απελπι-

σμένου. Στην κατάσταση που βρισκόμουν, και μ' εκείνους τους μεγάλους μαύρους κύκλους κάτω απ' τα μάτια, μάλλον θύμιζα περισσότερο την Τρελή του Σαγιό. Στα δεξιά μου, πάνω απ' το είδωλό μου, ήταν στερεωμένη στην κορνίζα του καθρέφτη η αγαπημένη μου φωτογραφία μ' εμένα και τον Κλοντ. Την είχαμε βγάλει ένα γλυκό καλοκαιριάτικο απόγευμα σε μια βόλτα μας στη Γέφυρα των Τεχνών.⁵ Μας την είχε τραβήξει ένας σωματώδης Αφρικανός που είχε απλωμένη την πραμάτεια του –κάτι τσάντες– στη γέφυρα. Θυμάμαι ακόμα πως είχε κάτι χέρια απίστευτα μεγάλα –η μικρή μου φωτογραφική μηχανή φάνταζε στα δάχτυλά του σαν παιδικό παιχνιδι– κι ότι του είχε πάρει κάμποση ώρα ώσπου να πατήσει τελικά το κουμπί.

Γελάμε κι οι δυο σ' αυτήν τη φωτογραφία, με τα κεφάλια μας κοντά κοντά, ν' ακουμπάνε το ένα στο άλλο, και με φόντο έναν βαθυγάλανο ουρανό που αγκαλιάζει στοργικά τις σιλουέτες των παριζιάνικων κτιρίων.

Λένε ψέματα οι φωτογραφίες ή μήπως αποκαλύπτουν την αλήθεια; Ο πόνος σε κάνει τελικά να φιλοσοφείς.

Πήρα τη φωτογραφία από τη θέση της, την ακούμπησα πάνω στο σκούρο ξύλο και στηρίχτηκα και με τα δυο μου χέρια στο κομό. «Que ça dure!»⁶ είχε φωνάξει γελαστός στο κατόπι μας ο άντρας από την Αφρική, με τη βαθιά του φωνή που κολλούσε στα «ρ». «Que ça dure!» Πολύ θα το 'θελα να κρατούσε!

⁵ «Pont des Arts».

⁶ «Μακάρι να κρατήσει αυτό!» Γαλλικά στο πρωτότυπο.